

Svenska kyrkan

I GÖTEBORG
TORSLANDA-BJÖSLANDA

VÄLKOMMEN TILL
TORSLANDA KYRKA

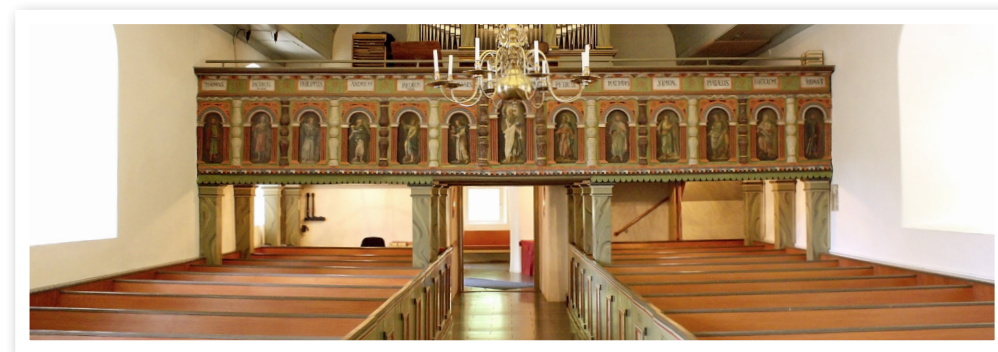
Torslanda kyrksal och altarskåpet från 1400-talet, med predikstolen och basunängeln till vänster.

Torslanda kyrka är belägen på Hisingen i Torslanda-Björlanda församling som är en del av Svenska kyrkan och därmed en evangelisk luthersk församling.

Enligt norsk-isländsk källa skulle Bohuslän ha kristnats redan av Olav Trygvasson i slutet av 900-talet. Några kyrkor eller andra kristna minnesmärken är emellertid inte bevarade från denna tid. Man mistänker med anledning av sockennamnet att Torslanda kyrka byggdes på en gammal hednisk offerplats som ett tecken på Jesu seger över det mörka och onda.

Torslanda kyrka har till sina äldsta delar troligen tillkommit vid slutet av 1100-talet eller vid början av 1200-talet. Då utgjorde Torslanda ett eget pastorat. Efter reformationen vid början av år 1594 blir Torslanda socken lagd till Björlanda och senare Säve. 1597 blir Torslanda åter självständigt med Öckerö socken som annex. 1928 lades Torslanda på nytt till som annex till Säve. År 1978 blev Björlanda församling annexförsamling i Torslanda Björlanda pastorat. 2000 blev Torslanda och Björlanda egna pastorat. Tio år senare gick stora delar av församlingarna på Hisingen samman och i januari 2010 lades Torslanda församling samman med Björlanda församling och bildade Torslanda-Björlanda församling. Nu med de tre distrikten, Torslanda, Björlanda och Amhult.

Torslanda kyrka är en medeltida kyrka och en av de äldsta kyrkorna i Göteborg. Den är en så kallad trefaldighetskyrka. En så gammal kyrka har naturligtvis ändrats en del under årens lopp. Församlingens behov har förändrats och det har ju gällt att för varje tid få en så väl fungerande kyrka som möjligt. Det som finns kvar av den ursprungliga kyrkan är det så kallade långhuset, dvs. den del som går från ingångsdörren under läktaren fram till där koret börjar. Vapenhuset i väster byggdes 1766 men förlängdes i mitten av 1980-talet. Koret byggdes nytt 1780 och sakristian tillkom 1806.

Långhuset och läktaren med bilderna på Jesus och de tolv lärjungarna.

Från början var kyrkan inte bara gudstjänstlokal utan också ett slags skyddsrum. Det var orsaken till att det ursprungligen bara fanns två små fönster mot söder. Torslanda låg under medeltiden i gränsbygden mellan Norge- Danmark- och Sverige. Efter 1658 då Bohuslän blev svenskt, blev det mindre oroligt. Det gjorde att kyrkan blev "bara" kyrka. Redan före 1735 öppnade man fler fönster i långhuset. År 1835 fick kyrkan de antal fönster och den storlek på fönster som vi nu har idag.

Torslanda kyrka sedd från norra sidan som vätter mot kyrkogården.

Vid utsmyckningen av kyrkan kan vi se altarskåpet från 1400-talet. I mitten ses Gud fader med en spira och en glob, tecken på Guds allsmåktighet. Runt omkring honom står de tolv apostlarna. Judas finns inte med. Han ersattes av kung Olav av Norge. Han står högst upp till vänster vid Gud fader med foten på ett vilddjur. Detta vilddjur symboliserar hedendomen som besegrades genom Kung Olav.

Högst upp från vänster står Judas Tabbeus med en klubba och Johannes med en nattvardskalk. Under dem står Petrus med nyckeln till himmelriket, Mattias med en yxa och Matteus med en bok, Bibeln och en penna. Högst upp på höger sida med början från vänster står Simon Zeloten med en bok och en såg, Thomas med en bok och en vinkelhake och Paulus ev. Jakob med ett svärd. På den undre raden ses Jakob den äldre med en bok och ett kors, Bartolomeus med en bok och en kniv och Andreas med en bok och ett så kallat andreaskors. De vapen som de flesta apostlarna är avbildade med vill visa på vilket sätt de dog martyrdöden.

Årtalet 1690 står målat på tavlan. Det är troligtvis det årtalet då tavlan målades om. Man vet inte med säkerhet om tavlan funnits i kyrkan från medeltiden eller om den köptes från någonstans i Bohuslän vid denna tid. Mellan åren 1786 och 1896 hade man istället en altartavla som föreställde Jesus på Korset. Vid restaureringen 1896 fick altarskåpet tillbaka sin plats. Altaret och altarringen är tillverkade i ek och de skänktes till kyrkan 1900 av släkterna Schoug och Malmgren.

Predikstolen är tillverkad i trä och målad. Årtalet 1627 står på den, men den kan vara mycket äldre. På predikstolen står ett timglas från 1600-talet. Porträtten runt själva predikstolen föreställer de fyra evangelisterna. Himmelen över predikstolen är från 1669.

Nedanför predikstolen står dopfunten. Själva dopskålen, cuppan, är mycket gammal. Förmodligen någon gång omkring år 1250. Granitfoten är dock inte lika gammal. Ursprungligen satt dopfunten inmurad i väggen till vänster vid ingången. Det är därför den är lagad i kanten. Den har ett uttömningshål. Cuppan är djup därför att barnen på medeltiden döptes genom nedsänkning. Dopfatet som nu används ligger ovanpå cuppan och är från 1500-talet. Då användes en dopfunt i trä som fortfarande finns i församlingen.

T.h: Dopfunten med dopskålen från 1250. Ovanpå ligger dopfatet från 1500-talet.

T.v. Den gamla dopfunten i trä.

Det blågrå gustavianska ståuret är skänkt av Amhults och Kärrs vadlag 1796 enligt inskriften. Glasmålningarna av Fritiof Svensson är från 1958. Oljemålningen som sitter på högerväggen från ingången föreställer Susanna i Babylon. Konstnären hette Johan Rodin. Den målades 1781 och skänktes till kyrkan följande år.

Torslanda kyrka rymmer ca 200 personer och bänkarna i kyrkan ser gamla ut, men de är från vårt eget århundrade. De ersatte bänkar från 1800-talet, och dessa var öppna och skulpterade.

Det stora triumfkrucifixet som hänger i bjälken vid korets början är troligtvis ett inhemskt arbete. Det är från slutet av 1400-talet och restaurerades 1896. Varje korsända har en avslutning i form av en fyrklöver. De verkar ha haft någon illustration som nu är borttagen. Man finner liknande krucifix i kyrkorna på Gotland och dessa har ofta bilder på Maria.

Orgelläktaren är byggd 1671 och utvidgad 1857. På barriären finns det målningar på Jesus och de tolv apostlarna. Orgelfasaden är från 1857, men bakom den döljer sig en orgel med 12 stämmor som byggdes 1972 av Lindegrens orgelbyggeri, Göteborg. Votivskeppet som hänger framför läktaren är en replik av det ursprungliga som var från 1600-talet.

Basunängeln i kortaket är en gåva till kyrkan. Den tros tillkommit tidigare än år 1737 och den restaurerades 1781. Inskriften lyder:

"Står upp i döde och kommer i domen".

(Står och kommer är gamla uppmaningsformer)

© Torslanda-Björlanda församling

www.svenskakyrkan.se/torslanda-bjorlanda

TORSLANDA-BJÖRLANDA FÖRSAMLINGSEXPEDITION

ADRESS: TORSLANDA TORG 10, 423 32 TORSLANDA

TFN: 031 - 731 90 00 FAX: 031 - 731 90 09

MAIL: torslanda-bjorlanda.forsamling@svenskakyrkan.se